

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra 25 K Félévre 150 K
 Negyedévre 75 K Egész évre 300 K
EGYES PÉLDANY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr. Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Erdély önállósága

Francia közvetítéssel komoly tanácskozások folynak Budapesten a fölött: miként lehetne elfogadható alapokon román-magyar közeledést létrehozni? Miként lehetne a meggyalázott magyar önértéket és a fölcsigázott román mohóságot egyenként úgy lecsilapítani, hogy azok ne zárják ki a két nemzet egy célra irányuló közös vállalkozását. Azt a vállalkozást, mely megteremtse a művelt Nyugat keleti kapuját, mely biztos és erős bástyát építsen a Kelet felől jövő ut elébe és Európa ne legyen kénytelen a kis ántántnak nevezett szláv-szövetség Moszkvával való kacsintgatása miatt állandóan a vörös veszedelemtől tartani.

Magyar részről becsületes nyíltsággal adták tudtul Romániának, hogy a közeledés csakis és kizárólag egyetlen feltétel mellett lehetséges s ez: *Magyarország területi integritása*. Ha a románok ez alapon hajlandók tárgyalni, úgy készek vagyunk a közeledésre, különben céltalan és meddő marad minden kísérletezés. Ugy látszik, Romániában is más szellők fujnak ma, mint röviddel ezelőtt mert a román megbízottak nem ugrottak föl helyükről és nem szakították félbe a tanácskozást, hanem megkezdték az alkudozást. *Fölajánlották Magyarországnak a régi és szorosabb értelemben vett Erdélyen kívül az összes elszakított részeket*, s kijelentették, hogy többet nem tehetnek. Most aztán rajtunk áll a vásár. Vagy elfogadjuk az ajánlatot, s azzal külső kényszer nélkül önként lemondunk Erdélyhez való jogunkról mindörökre, vagy elutasítjuk, s azzal a közeledést tesszük hosszú időre lehetetlenné. — A kormány szerencsés tapintattal egyiket sem választotta, hanem egy kivezető közeputat ajánlott: *Erdély autonómiáját, az önálló, autonóm Erdélyország létesítését*.

Magyar szempontból ez is nagy áldozatot jelent, de az anyaország érdekében, a magyar jövő szempontjából parancsoló kötelesség megtenni még a legfájdalmasabb lehető is. Hogy az önálló autonóm Erdély végleges szakadást jelent-e ránk nézve, vagy a föltámadást, az előbb-utóbb bekövetkező második uniót, — abban nincs okunk kételkedni. Erdély három nemzete közül számban második, kulturában, államalkotó képességben és arravalóságban első a magyar. Ez a tény semmiesetre sem maradhat eredmény nélkül még akkor sem, ha az önállóság első időszakában a Románia felé való gravitáció jutna is érvényre és kifejezésre.

De ha az érem másik oldalát nézzük és mérlegeljük: mit jelent az autonómia az

erdélyi magyarság szempontjából, akkor úgy érezzük, hogy erkölcsi kötelességünk a felajánlott autonómia mellett kitartanunk. E percben és talán a legközelebbi jövőben is alighanem ez az egyetlen mód és eszköz arra, hogy erdélyi véreinket az alacsony román kultúra nyűgétől és tulkapásaitól megmentsük. Egyetlen mód arra, hogy ország-világ előtt bebizonyítsuk a magyar igazságot, mely szerint *a jövő a multon alapszik*, s az önállóság érdekében való lemondásunk Erdélyről abból a szent meggyőződésünk-ből indul ki, hogy soha-soha másé tartósan nem lehet kincses Erdély, mert azt az Alkotó nekünk teremtette.

A románoknak adott magyar ajánlat lényegében egyenlőértékű a népszavazással, csak az időpont kérdésében van eltérés közöttük. Ha az önálló Er-

dély magyarsága kulturális fölényével kamatoztatni tudja a természetnyújtotta előnyöket, melyek a magyarsághoz kapcsolják a Királyhágóntuli részeket, akkor az önálló Erdély mielőbb visszatér Szent István koronájához. Lényegében ez azonos a népszavazással, melyet a magyar béke tárgyalásakor Neuillyben kértünk a hatalmaktól. Semmi okunk sincs hát arra, hogy az autonóm, önálló Erdély gondolatát nemzeti szempontból ne tartjuk elfogadhatónak. Ha ezzel az engedménnyel erősíteni tudjuk pozíciónkat kifelé, meg kell tennünk, hisz voltaképpen csak egy biztos hidat állítjuk fel általa az integritás számára.

A románokkal való tárgyalásokban azonban ennél messzebb nem mehetünk, inkább legyen örökös a harc és háború közöttünk.

A város vagyona -- Csáky szalmája

Milliókkal károsodik a közönség -- Mért van pótdadó?

Mint ismeretes, kormányrendelet értelmében jogosítva volt minden földtulajdonos arra, hogy fennálló szerződése dacára, a haszonbér fölemelése iránti kérelemmel forduljon a bírósághoz. A változott viszonyok, a terményeknek a mult évekhez viszonyított többszörös ára indokolta tette azt, hogy ebből a nagy jövődelmi szaporodásból, melyhez a bérlő jutott, a földtulajdonos is részesüljön. Jelenkeztek is a haszonbérbeadók s legtöbb esetben az árendás maga is belátta a kívánság jogos és méltányos voltát s per nélkül belenyugodott a haszonbérnek 3—4-szeres, helyenként 7—8-szorosára való fölemelésébe is.

Debrecen városának igen sok kisebb-nagyobb földbirtoka van haszonbérbe kiadva s ez a kormányintézkedés alkalmat nyújtott arra, hogy a rendkívüli terhekkel agyonnyomott város könnyíthesse magán s a haszonbér megfelelő felemelése által az immár elviselhetetlenül magas pótdadóteher lejjebb szálljon. Ha a közönség a régi áraknak többszörösét kénytelen fizetni a föld terményeiért, m látnyos és igazságos, hogy a földje után ő is többszörös haszonbért szedhessen.

Érdeklődünk az iránt, hogyan használta ki a város a kormányrendelet által nyújtott alkalmat s arra a meggyőzőbbentő tapasztalatra jutottunk, hogy a városi hatóság nemcsak hogy nem merítette ki erre irányuló jogát teljes egészében, de bűnös könnyelműséggel járt el az adózók rovására.

A bolibérek és a luxuslakások bérenek emelésénél nem egy esetben 4—5-szörösre való emelést kért a város, amely kérelemnek a bíróság helyt is adott, ha más esetekben mérésékelté is az igényt. Négyezer koronáról husz-ezerre, 2500-ról 10,000-re, 240-ról 1000-re, tízezerrel 35 ezerre, négyezerről 15 ezerre emelte fel a bíróság az egyes lakások és üzlethelyiségek bérét, ami a változott viszonyok mellett nem is túlságos magas emelés.

Ezzel ellentétben a földárendák tekintetében oly gyámoltalanul, oly hanyagul, oly nagy foku nemtörődomséggel járt el, hogy azt szó nélkül hagyni nem lehet.

Eldre is kijelentjük, hogy alábbi adataink feltárással egyáltalában nem céiunk a sze-

mélyeskedés. A haszonbérlok eljárása nem is róható meg, hiszen az csak természetes, hogy önként egyikőjük sem ajánlott fel magasabb haszonbért, mint amennyit a földtulajdonos város kért. A nevek felsorolására csupán azért van szükség, hogy illusztráljuk a dolgot. Itt jegyezzük meg azt is, hogy hosszas utánajárással szerzett adatainkat a bíróságnál levő peres iratokkal is óhajtottuk összehasonlítani, hogy ellenőrizzük helyességüket, de a kir. törvényszék ezidőszerinti vezetője, bizonyára tiszteletreméltó indokból, az ügyviteli szabályokra való hivatkozással, megtagadta a betekintés engedélyezését. Ha tehát egyes adataink a részletekben nem volnának tökéletesen pontosak, az ennek a körülménynek tudandó be.

Csanak Jenő külső-ohati 4032 kat. holdért fizetett eddig évi 146.676 K 35 fillért, vagyis kat. holdankint 36 K 37 f-t. Ennek a kétszeresét, vagyis csupán 100 százalék emelést kért a város, amit a bérlő természetesen elfogadott.

Hajduszovát közég 3980 hold első minőségű földért fizetett idáig holdankint 47 K 56 fillért. Ezt is csak duplájára: 95 K 12 f-re emelték bíróságon kívül egyezséggel.

Özv. Steinfeld Mihályné a Kisálomzugban bir 414 hold elsőrendű legelőterületet 20 K 71 fillérjével. A város kétszeresében kérte megállapítani az árendát, de a bíróság elutasította, a város által elkövetett alaki hibából, amelyben az igazolási határidőt a város elmulasztotta.

Kertész Imre a Vajdalapos 1010 holdjéért fizetett 17 K 06 fillért. Ez az egyetlen eset a mi tudomásunk szerint, amikor háromszorosra: 51 K való emelést kért a város. Az ügy folyamában van.

Aufricht Vilmos macsi folyó prima kasszállóért fizetett holdjéért 70 koronát, melyre kétszeresét kérte a város. Bíróságon kívül ki egyeztek.

Ugyancsak duplájára kérte emelni a város a Pápler Géza és iársai által a Belső ohati 3850 holdért fizetett 33 K 43 f. és a Hajnal Samu által a pallag-pusztai 784 hold 28 K 43 fillérnyi haszonbérét, s ezek az ügyek is bíróságon kívüli egyezséggel végződtek.

Kétszeresére emelkedett az özv. Gacsó lnyé macsi folyó kaszálló 66 K 44 f. habéré. 100 százalékos emelést kért volna a kaszállóért fizetett 9 (kilenc) korona habérére, de ugyancsak visszautasított az *olási határidő elmulasztása miatt*, épúgy a Nagy Ferenc esetében, ahol az Árok-alsózállási 95 holdnak 24 K 91 fillér adóját akarta 25 (huszonöt) százalékkal emelni, vagyis 31 K 14 fillérre és László Jánoséval szemben, akinek a Balog Mihályné kaszállóért fizetett 10 (tíz) K hasznóbérét a duplára emelni.

Ifj. Horváth Mihály 45 hold halápi csárda föld (prima!) hasznóbérére 35 kor. 26 fillér kétszeresére emelkedett (egyezség).

Mindössze 50 százalékos emelést kért a Goldstein Menyhértől a pallagi tag 1421 holdjért fizetett 33 kor. 72 fillér hasznóbérére, ezt is, bár homoki birtok, testvérek közt megér ma 250 koronát.

A nagyalmzugi 1073 hold birtokért, mely árendu legelő, s benne szántó is van, Juhász János és társai 27 kor. 69 fillért fizettek s nek is csupán 50 százalékos emelést kérte János, amit a bérlők siettek elfogadni, (például a 134 holdnyi Istenföldjéért fizetett 39 K 44 fillér 50 százalékos emelését, ugyanúgy Juhász Konrád. 25 százalékos emelést kért az előbb említettek kivül Káplár Péteről, aki kaszálló 14 holdjéért, amiért az eddigi adója 60 kor. 71 f.

Hát kérjük mi teljes tisztelettel, van-e az országban, amelyiknek a hasznóbérét csupán egynegyedével, vagy 50 százalékkal lehet emelni? Van-e olyan föld, amelynek a mai árviszonyok mellett 18—20 koronára vagy akár 70—80 korona a méltányos hasznóbérére?

Tegyük csak egy kis összehasonlítást. Például: az országban 135 hold árendáját a bíróság 5500 koronáról 20250-re emelte fel, ugyanott 50 holdét 4000-ról 15 ezer koronára, 41 holdét 10 ezer 16 ezerre, 93 fél holdét 6000-ról 38 ezerre, vagyis 6 és félszeresére, (holdankint 2000 koronára) az Apafáján 26 holdét 2000-ról 10 ezerre, a halápi kaszállón 62 holdét 2800-ról 10 ezer koronára és így tovább. — Nem csak a nagyalmzugi, hanem országsszerte. — A gróf Gyula Géza 2000 holdas birtokának árendáját 100 ezerrel 600 ezer koronára, ami majdnem kétszerese az előbbi hasznóbérszámoknak.

Általában mondhatjuk, hogy az előbbi hasznóbérek 4-szeres—5-szörösét állapította meg a bíróság mindenütt.

Sohy sem tudjuk tehát megérteni, hogy a nagyalmzugi város, amely a magános földművelőkhöz képest nagyon alacsony béreket fizet, miért nem kért olyan emeléseket, amelyek a föld hozama mai értékének csak megjelölőleg is megfelelnének.

Mért van az, hogy megelégszik a város a ma is olyan nyomorult árendákkal, amik a magános földművelők magasabbat kapott márkáknál is. Erre a kérdésre érhető érdeklődéssel várjuk a választ mi és velünk együtt a nagyalmzugi város minden adófizető polgára.

Állítjuk, hogy ezen a réven több millió ember szabadulhatott volna a horribilis községi adóktól, ha az illetékesek, akik ügyében sárgulnak, lelkiismeretesen és kellő körültekintéssel jártak volna el.

Ugy gondoljuk, hogy ennek az ügynek a folytatása lesz, egyelőre a legközelebbi országgyűlésen.

Kiírják a községi választásokat

Budapest, szept. 11. (Nemz. St. tel. jel.) Ferdinándy Gyula fogadta az újpesti keresztény szocialista párt küldöttségét s kijelentette először, hogy a községi törvényjavaslatok már készre vannak s 1—2 hét múlva a nemzetgyűlés elé terjeszti őket. Reméli, hogy még ebben az évben az egész országban kiírják a községi választásokat. A főelv az, hogy minden községnek és közigazgatásnak autonómiaja legyen.

Az olaszországi földrengés

— Ezer halott —

Róma, szept. 11. (N. St. t. j.) Az olaszországi földrengésnek borzasztó hatása volt. A pusztulás sokkal nagyobb, mint ahogy az első jelentésből hinni lehetett. A Firenzéből Pádun át Bolognába vezető úton épült híres műemlékek elpusztultak. A halottak száma az eddigi jelentés szerint 1000 ember.

Róma, szept. 11. (N. St. t. j.) A Közép-Olaszországban pusztító földrengésről most érkeznek részletek. Carrara város bányái egyszerűen nincsenek többé. Egy földréteg elborította Florenc régi műemlékei mind elpusztultak. Eddig 1000 halottat jelentenek erről a vidékről.

Törvények előkészítése

Budapest, szept. 11. (N. St. t. j.) A belügyminisztériumban szorgalmasan dolgoznak a megyei köztisztviselők választásáról szóló törvényjavaslaton.

Az ipartörvényjavaslatnál a szociális részt elejtették és ezt külön törvényjavaslatként mint munka jogot fogja a kereskedelmi miniszter a nemzetgyűlés elé terjeszteni. A javaslatot szeptember végén nyújtják be a nemzetgyűlésen.

A kollégium évnyitó ünnepe

A református kollégium évnyitó istentisztelete szombaton délelőtt 10 órakor folyt le a nagytemplomban. A padsorokat megtöltötte a gyakorló elemi iskola, a ref. tanítóképző és a ref. főgimnázium növendék serege. Az egyházkerületet Baltházár D. zsó, a várost Hubert Ottó főispán és Csóka Samu h. polgármester, a vármegyét Pákozdy Sándor alispán, a tudomány egyetemet Pokoly József rektor, a helybeli ref. egyházat Szele György lelkész képviselte. A 37. dicséret elnéklése után Erdős Károly mondott bugó imát, az istentiszteletet a 179. dicséret 10 versének elnéklésével zárták be.

Ezután a kollégiumi díszteremben folytatódott a megnyitó ünnepség. A Himnusz elnéklése után dr. Erdős József kollégiumi igazgató olvasta fel tudós értekezését, melyben az ősi alma mater jövője hivatásáról mondott súlyos igazságokat. Ezen feladat elérésére össze kell fogni a kollégiummal, a város közönségének és a környék lakosságának. E célból több rendbeli munkásságot helyezett kilátásba. Előadása végén meleg szeretettel köszöntötte a megjelent notabilitásokat. Az üdvözlésre Baltházár püspök válaszolt. A kollégium jövőjét örömmel teszik le a mostani igazgató kezébe, aki kellő biztosíték a nehéz munka sikeres elvégzésére. De szükséges, hogy ezen feladatában a különböző iskolák tanárai, tanítói és ifjúsága buzgón támogassák a bölcs rektort, mert különben ő és elnöktársa, gr. Degenfeld József, főgondnok elvannak határozva éreztetni az igazságos szigort.

Megelégtették már azt, hogy az iskolákban a napi politika helyét foglaljon s hogy a mindennapi élet hullámverése ott el-eláraszsa az örök igazságok hirdelésére szánt helyeket! Figyelmezteti azért a tanárokat és a tanítványokat, hogy efféle túlzásoktól tartózkodjanak, hanem járjanak az orthodox kálvinizmus kitaposott útjain. (Amennyire helyeseljük azt, hogy a tanárok, ha politikával foglalkoznak is, azt ne vigyék be az iskola falai közé, éppannyira csodálkozunk azon, hogy ezt a helyes elvet csak most jut eszébe hangoztatni a püspök urnak, de egyetlen megróvó vagy tiltakozó szava sem volt akkor, amikor különösen a gimnáziumi tanárok bevitték az új világ megváltó vörösrőz szmékét a fogékony ifjúság közé, amikor a vallástani kiküszöbölték és a fő téneltanítást „megreformálták.” Csak nem fenyegetést burkol talán ez a kenetes bölcs bevezetés? Fenyegetést a nemzeti, tehát keresztény szellemben oktató és nevelő tanárok ellen?! — Szerk.)

A kollégiumi igazgató üdvözlését megköszönték még: Szele György, Csóka Samu, Pokoly József. Végre a Szózat elnéklésével az ünnepély véget ért.

Miniszterek utazása

Budapest, szept. 11. (N. St. t. j.) Vass József és Bleyer Jakab ma reggel hivatalos ügyben Szentgottárdra utaztak.

A Tisza-ügyben 15-én lesz ítélet

Budapest, szept. 9. (N. St. tef. jel.) A Tisza per mai tárgyalásán Vágó Wilhelm Jenő mondotta el védőbeszédét. 11 hónap óta van elfogva s szökéssel van vádolva. Mikor novemberben 1919-ben hazajött, olvasta a lapokban a nevét a Tisza gyilkosságával kapcsolatban szerepelni, jelentkezett, s 10 nap múlva elbocsátották, majd később Kovács vizsgálóbíró ismét letartóztatta. Egyedül Fényessel szembeállították. Azt nem kérdezték tőle a kihallgatások során, hogy volt-e katoná 1918-ban csak, azt hogy mikor rukkolt be. A legutóbbi napokban a szemébe mondták, hogy nem a katonai bíróság illetékes felette.

Ő idegbeleg volt, s kezelte magát, azért nem tudott a káderénél maradni. Arra nem gondolt, hogy végleg kivonja magát a katonai szolgálattól. A bíróság tanácskozássra vonult vissza ezután, s kihirdette, hogy az ítéletet szeptember 15-én, szerdán hirdeti ki.

A Duna-konferencia

Páris, szeptember 11. (N. S. I. j.) A Duna konferencián a francia álláspont összeütközésbe került a román, cseh, szerb állásponttal, az ugynevezett kis antanttal. Az utóbbiak azt akarják, hogy a Duna bizottság székhelye Pozsonyban vagy Bécsben legyen s ne Budapesten. A magyar béke delegáció egy álláspontot képvisel az angolokkal és franciákkal együtt.

Merényletterv Lloyd George ellen

London, szept. 11. (Nemz. St. tel. jel.) A Lloyd George őrzésére kirendelt rendőri különítményt megerősítették, mert a rendőrség értesült arról, hogy nagyszámú sinnenfin utazott Londonba, hogy merényletet kövessenek el Lloyd George ellen. Ezért Lloyd George egy deputációt, amely a coriki polgármester érdekében akart nála tisztelegni, nem fogadott.

A 140 millió ügye

Budapest, szept. 11. (N. S. I.) A Bankgassei milliók ügyében kiküldött bizottság elnöke Sztéryny József kijelentette, hogy még e héten jelentést tehet a parlamenti bizottság, mely ma tartja záró értekezletét s a szövegét fejezik be.

Külföldiek az Árumintavásáron

Budapest, szept. 11. (Nemz. St. tel. jel.) Ma délelőtt nyílt meg a városi iparcsarnok épületében a tizedik magyar áruminta vásár, amelyen első ízben vettek részt külföldi államok iparosai is. Az áruminta vásárt Horthy Miklós kormányzó nyitotta meg, akit Rubinek Gyula miniszter és a kiállítás védnökei üdvözöltek.

Fangler nyilatkozik

Budapest, szept. 11. (N. St. t. j.) A nemzetgyűlés tegnapi ülésén Fangler Béla és Huszár Károly között éles incidens volt. Fangler Béla ma a következőket jelentette ki:

— Huszár Károly durva hangú nyilatkozatára meg kell jegyeznem, hogy a szükséges lépéseket illetékes helyen teszem meg. Az ügyet egyébként nem tartom nyilatkozatokkal elintézendőnek. Huszár Károlynak s a többi nyilatkozónak a nemzetgyűlés legközelebbi ülésén felelek meg.

— Hir szerint Fangler Béla a keddi ülésen napirend előtt fog felszólalásra engedélyt kérni.

Vasuti forgalom Romániával

Budapest, szept. 11. (N. St. t. j.) A román kormány által kiküldött 10 tagú vasuti szakemberekből álló misszió ma Budapestre érkezett. A küldöttség érintkezésbe lépett a magyar államvasutak igazgatóságával és illetékes kormánykörökkel, hogy a Magyarország és Románia közötti közvetlen vasuti összeköttetésről és a kereskedelmi forgalom megkezdéséről tárgyaljanak.

HIREK

Fölmentettek

birdi egy vádlottat, aki égre emelt szemmel, főpapi talárban állt előtte és súlyos vádakkal volt illetve mint ember, mint pap és mint főpásztor egyaránt. A konventi bíróság meghozta ítéletét, fölmentette a főpapot, aki így diadalmasan került ki a kellemetlen csávdából. A hívők sokaságának mi maradhat ilyen hátra, mint hogy megnyugodjék a felebezhetetlen ítéletben. És épüljön rajta és lélekben gyarapodjék általa. És vegye tudomásul, hogy nem bűn az, ha az istentagadó, szabadkőmives alakulathoz csatlakozik; — nem bűn az, ha a vallásgyalázó, rablógyilkos bolsevisták lelkes hívének vallja magát, mikor ezren és ezren szenvedük ugyanakkor az elv- és hitűség mártíromságát; — nem bűn az, ha az országot rabolni induló román királyt lelkes szavakkal üdvözli; — nem bűn az, ha hitű és vallásos keresztény léteire egyháznak esküdt ellenségével, a zsidósággal paktál és cimboráskodik. Nem bűn, nem lehet bűne a keresztény hívőnek mindez, hiszen a papnak, de még a püspöknek sem bűn, ahogy a legfelsőbb egyházi bíróság most megállapította... Gyermekei alázatossággal csak annyit bátorkodunk ezektől a konventi rendkívüli bíróságtól kérdezni, hogy mi is hát voltaképpen a bűn, ha ezek mind nem bűnök?...

— Új magyar imádság. A Védőligák Szövetsége pályázatot hirdetett rövid fohászra és jelmondatra, mely kifejezze a magyarság rendíthetetlen hitét az igazságos Istenben, aki nem engedheti meg, hogy egy ezeréves nemzetet és országot elvakult ellenségek földaraboljanak. A pályázaton nyertes lett gyönyörű imájával Papp-Vdary Elemérné ismert költőnő, jelmondatát pedig B. Szabó Mihály nyug. főispán. Az ima így szól:

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök Igazságban:
Hiszek Magyarországot feltámadásában.*

Amen.

Milliók fogják mindennapi imádságukhoz fűzni ezt a hitvallást. A találó jelmondat szövege:

*Csonka Magyarország — nem ország.
Egész Magyarország — menyország.*

— Esküvő. Dr Haendel Vilmos udvari tanácsos, egyetemi tanár leányát Mariskát f. hó 14 én d. e. fél 12 órakor vezeti oltárhoz kisszeri Olsavszky Gyula m. k. huszárszázados a helybeli ág. ev. templomban.

— Szemlék a hortobágyi halastavaknál. A hortobágyi halastavaknál szükséges építkezések folytatása és befejezése ügyében tudvalevőleg a város és a halastó rt. közt megegyezés létesült, melynek értelmében az építkezéseket a rt. fogja befejezni. A város által kért szakértői szemlélet csütörtökön tartotta meg a bizottság, melyben részt vettek Dános h. államtitkár elnökléte alatt Nagy Ignác miniszteri tanácsos, a minisztérium szakértője, Dobránszky Béla, a haltenyésztő rt. igazgatója, a város részéről a tisztifőügyész és a főmérnök, valamint a kulturmérnöki hivatal kiküldöttjei. A szemlérelől jegyzőkönyvet vettek föl, miután azonban a munkát nem tudták befejezni, a szemle folytatását e hó 16-ára tűzték ki.

— Katonák a menekültekért. Röviden említést teszünk arról a követendő és dicsegetreméltó szerepléről, amelyre a debreceni házierezd műkedvelő katonái nagy ambícióval vállalkoztak. Egy egész estét betöltő kabarszerű érdekesebbnél érdekesebb számokból álló műsort állítottak össze, amely hazafias tárgyánál fogva igen élvezetesnek mutatkozik. Volt alkalmunk a napok óta szorgalmasan folyó próbák szemtanúi lenni és örvendetesen győződöttünk meg arról, hogy a műkedvelők előadása várakozáson felüli szinten áll, s nemcsak a menekültekre való tekintetből, hanem a nyújtandó élvezetes est szempontjából is a közönség pártolására érdemes.

— A budapesti keresztény egyetemi hallgatókat felhívjuk, hogy saját érdekükben kedden délelőtt 11 órakor a városi Iparostanonciskola (Burgondia-u. 1) földszint 2 sz. termében megjelenni sziveskedjenek.

— Mibe fog kerülni a tűzifa? A debreceni faármegállapító bizottság szombaton délelőtt tartott ülését a városi házában és megállapította a tűzifa árát végre. *Elszörnyítő árak.* Még a jobbfielész emberek sem bírják e mellett beszerezni tüzelő szükségletüket. Hát a szegények? A hadirokkantak, elesett özvegyek, árvák, a munkaképtelen agok? Egyelőre minden megjegyzés nélkül közöljük az árakat: 1 vagon fa a városi telepen 13.000, 1 öl 2600, 1 köbméter 650 korona a telepen, 1 mmásza fa feleprítva, házhoz szállítva 160 korona. Két vagy több szobás lakással bíró egyének havonként fél ölet, ennél kisebb háztartások csak negyedölet vásárolhatnak. Aki ennél a mennyiségűnél többet vásárol, a kormányrendelet értelmében kihágást követ el!

— Buzacsempészeséért elítélt debreceni lakosok. Mióta a közlelémezési miniszter zár alá vette a buza, rozs és kétszeres terméskeléséget, rendkívül szigorúan ellenőrzik Hajdúvármegyében is a szállításokat és csempészesen rajtaért embereket szigorúan büntetik. Különösen szigorú az ellenőrzés Hajduböszörményben. Egész sereg debreceni lakos vesztett már rajja liszt, rozs és buzacsempészetben. *Nemcsak a méregdrága áron összevásárolt életet kobozzák el, hanem tetejébe még szigorúan meg is bírságolják az illetőket.* A napokban a hajduböszörményi államrendőrség folyosóján egész sereg debreceni lakost állítottak elő, mert életet akartak kicsempészni. Különösen a Nyil-utca volt a megbírságoltak közt erősen képviselve. Elítéltek: öz. Pálffy Lajosné Nyil-u. 104 sz. alatti lakosnő 100 kor. pénzbírságra, 23 kiló kenyérliszt és 19 kiló korpa elkobzására. Kun Gáborné Nyil-u. 124 sz. a. 100 koronára 23 kiló főzölisztje elkobzására. Öz. Augur Antalné Nyil u. 107 sz. a. lakos 200 korona pénzbírságra és 23 kg. főzöliszt elkobzására. Elítéltek azt is akitől a lisztet vásárolták, Ungvári Zsuzsanna hajduböszörményi Fehértói-ut 859 sz. a. lakosnő, háromszori kihágásért 2—2 napi elzárásra és 100—100 korona pénzbüntetésre. Meg is nyugodott, mert kikérte a bírságot. Balázs Sándor Homok-u. 109 sz. a. lakos 600 kor. pénzbírságra és 199 kg. buza elkobzására, melyet Oláh Ferenc hajduböszörményi gépésztől vett maximális (500 kor.) áron. Ugyanennyire ítélte el a gépészt is. Dénes Izó Árpád-tér 13. sz. a. izr. pék a debreceni közlelémezési hivatal őrlési tanusítványával 20 mm. buzát vásárolt (Nagy Antal volt a megbízottja) métermázsáját 1000 koronáért, ifju Kerékgyártó Istvánné hajduböszörményi lakosnő. Igazolta ugyan, hogy a zár alá vétel előtt történt a vásárlás és 10 mmásza már akkor elszállított, a rendőrbíró Dénest 2 napi elzárásra és 2000, bevásárlóját 1 napi elzárásra és 200 korona pénzbírságra, nemkülönben a 10 mm. buza elkobzására ítélte, az eladót ellenben, mert igazolta, hogy az eladás még a nagyatádi-féle szabadforgalom idején történt, felmentette. Egész sereg debreceni lakost ítéltek el már előbb és csupán *Puskás Róza* postakézelnőnt mentették fel, mert igazolta, hogy nem csempésztett, hanem Takács János böszörményi lakos leányának a fejadagját szállította el, aki Debrecenbe jár iskolába.

Hajduböszörményben a piacon is nagy razzia! tartott a rendőrség, ahol kendő alatt kínálták a liszt, buza, rozs-mintát és literszáma is adták az életet. A razzia kiterjedt a vasuti állomásra is, ahol az utasoktól elkobozták a lisztet és a buzát. *Az ellenőrzés megegyeztette oly szigorú, úgy hogy a csempészet nem fizeti ki magát.* Sajnos, most már a szegény emberek vesztenek rajja, akik nagy áldozattal akarják megjavítani a — *koplató — adagot.* (Találó kifejezést talált a nép a fejadagra!) Bezzeg a zsidók a zárálavétel előtt *vonatszámra* szállították el vásárlási igazolványok alapján a kenyérmagvakat.

— Hadirokkantak felülvizsgálata. Azok a hadirokkantak, kik a legutóljára kapott illetményeikre vonatkozó utalványaikon a m. kir. honv. minisztérium rokkantellátási hivatala által utasítottak, hogy újból felülvizsgálataikat kérelmezzék, felhivatnak, hogy felülvizsgálataiknak folyamatba tétele végett, alábbi hivatalban, Egyház-tér 7 szám alatt f. hó 13—20 terjedő időben jelentkezzenek. Kezeik közt levő okmányaikat hozzák magukkal. Debrecen szab. kir. város Tanácsa, nyilvántartó hivatal.

— Kinevezés. Hajdúvármegye főispánja dr Papp Bélát II. osztályu közigazgatási gyakoronokká és lb. aljegyzővé nevezte ki.

— Az izraeliták utónév változtatásai. A zsidók eddig nemcsak a vezetéket, hanem utónévüket is (keresztnev) tetszés szerint cseréberélték. Így lett a Jajteleszből, Jakabból a keresztényebb hangzásu Jenő, Lébből Béla, Loránt, Lájbisből Lajos, Mörből Márton, Miklós vagy Mihály, Dávidból Dezső vagy Deme-ter, stb. Nagyon egyszerűen ment a dolog. Pl. Debrecenben az illető zsidó ifju, vagy már új név alatt új vállalkozáshoz kezdő zsidó, akinek már kellemetlen volt a régi név, két rezező szakállu hitközségi aggastyánnal megjelent a polgármesteri hivatalban, akik eskü felajánlása mellett (sokszor pár korona tanudijért) vallották, hogy ők gyermekkorra óta ismerik már pl. Schwartz Ignácot, azonban a családban mindig Imrének hallották emlegetni és a zaidó anyakönyvbe bizonyára *tévedésből* vagy az anyakönyvvezető elfogult vakbuzgóságból került az Ignác vagy Icig név Imre helyett, mert az illető valódi és használt neve mindig Imre volt. Erről jegyzőkönyvet vettek föl és Ignác-ból Imre lett. Miután 50 pénzért a vezetéknévét is magyarosította, lett Schwartz Ignác-ból Székely Imre, Horovitz Léber-ből Halász (vagy Hegedüs) Loránt, Strasser Szlamon-ból Surányi Sándor. (Nem kellett a fehérnemű monogrammon változtatni.) Ezt a ferfelmes visszaélést akarja megszüntetni a kormány legújabb rendelete, mely elrendeli, hogy minden, e címen kért anyakönyvi kiigazítás a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztendő föl.

— Jótékonyok a menekültekkel. Az elmúlt héten az alábbi adományok folytak be: Mező Sándor kir. ügyész urtól öz. Sesztina Lajosné elhalálózása alkalmából koszorúmegváltás címén 100 K, Fried Lajos urtól 40 K, a debreceni Uri Casinótól 36 K, a nyírmadai diákság műkedvelői előadásából 2002 K, Ehrenfeld Márion urtól szakértői díj címen 100, a Polgári Lövéde perselypénz címen 250 korona. Fogadják a nemes adakozók az O. M. H. debreceni kirendeltségének meleg köszönetét.

— Sertés lopások. A vágóhid mellett nagy disznóhizlalda van, honnan meglepő vakmerőséggel loptak el ismeretlen tettesek hizott sertéseket. A vágóhid mellett terül el a Lindenfeld féle sertéshizlalda, hol rengeteg hizott sertés van hizóban, miket vásárok alkalmával a tulajdonosa elszállít. A napokban eddig még ki nem derített egyének 3 darab kihizott sertést hajtottak el, mintegy 70 ezer korona értékben. Ezen lopást megelőző éjjel ugyancsak egy másik helyről, a Gombos-tanyáról, hol szintén sertéshizlalda van, furfangos tolvajok 6 darab sertést loptak el, azzal a külömbiséggel, hogy míg a Lindenfeld-hizlaldából élve hajtották el a disznókat, addig a Gombos-tanyán levágták a 6 sertést, majd megperzselték, felbontották, szekerre rakták és úgy vitték el. A rendőrség a csendőrséggel karöltve nagyban nyomoz ezen titkosított ügyben.

— A Nyomdász Sport Club folyó 12-én, vasárnap este 7 órai kezdettel rendez a Munkás-Olthon (Margit fürdő) ujonnan átalakított, fényesen kivilágított dísztermében, konfetti és serperintin csatával egybekötött táncestélyét. Belépti díj személyenként 15 korona, a vigalmi adóval együtt. A tiszta jövedelem a Spvrt Club felszerelésére fog fordítani. Tekintettel a sport testnevelő voltára, felülfizetések köszönettel fogadhatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

— A református elemi iskolákban a beiratás szept. 15—17-én lesz, szept. 18-én nyitó istentisztelet, szept. 20-án tanítás. Az egyház ezután is kéri a szülőket, hogy beiratáskor a tanító uraknál lépjenek be a Református Iskola-egyesületbe. A beosztott állami menekült tanítókat azonnal jelentkezzenek az iskolaszéki elnöknel. (délelőtt 9—11) Uray S. isk. sz. elnök.

— Rajztömbök, körzők, fűzetek, írószerek, táskák és palatáblák, a legjobb bevásárlási forrása. *Antalfy* könyvkereskedése Szent Anna és Varga u. sarok.

— Schuster Ferenc utazásáról hazaérkezve, fogászati működését Vár-u. 11. sz. alatt ismét megkezdte.

Hajdu
1920
a 3
az 5
felcs
Mén

KÖZGAZDASÁG

Valutánk értékének javítása

Irta: dr. Varga Lajos.

— Minden keresztyén magyar ember jegyezzen a keresztyén magyar társadalom nagybankja: a „Magyar Nemzeti Gazdasági Bank” (Budapest, Gerlóczy-u. 11. sz.) újonnan kibocsátott részvényeiből. Részvények darabonként 105 koronás árban jegyezhetők Debrecenben a Gazdasági Takarékpénztár Rt. nál, Király u. 2. Alapítke egymillió korona. A Magyar Nemzeti Gazdasági Bank igazgatósági tagjai a következők: Altenburger Gyula vezérigazgató, a Magyar Nemzeti Szövetség közgazdasági osztályának elnöke, dr. Balásy Antal pénzügyminiszteri h. államtitkár, gróf Bethlen István b. t. t. földbirtokos, dr. Czettler Jenő nemzetgyűlési képviselő, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója, Eckhardt Vilmos az „Ergon” r.-t. vezérigazgatója, Fényes Béla földbirtokos, Gömbös Gyula a M. O. V. E. országos elnöke, Ipolyi-Keller Gyula ny. államtitkár, az Áruforgalmi r.-t. elnöke, dr. Jeszenszky Paulovits Tibor földbirtokos, dr. Káldy Gyula orvos, Kiss Ernő nagykereskedő, Láng József a Gazdák Biztosító Szövetkezetének vezérigazgatója, dr. Lázár Andor ügyvéd, Meskó Pál a „Hangya” igazgatója, dr. Okolicsányi Zoltán ügyvéd, báró Perényi Zsigmond b. t. t. ny. belügyminiszter, a Magyar Nemzeti Szövetség elnöke, Szörtsey József a Magyar Nemzeti Szövetség igazgatója, Temesváry István a Magyar Jelzálog Hitelbank igazgatója, Ungváry László földbirtokos, Wolff Károly a magy. kir. udvarnagyi bíróság, valamint az Egyesült Keresztyén Nemzeti Liga elnöke.

— Debrecen sz. kir. város tejjgazdasága (Kishegyesi-ut) folyó hó 16-án délután 4 órakor a helyszínen megtartandó nyilvános árverésen eladja gazdasági üzem- és irodai felszereléseit.

— Iskolai könyvek az összes helybeli tanintézetek részére, papír és írószerek, valamint zeneművek a legolcsóbban Csáthy m. kir. tudományegyetemi könyvkereskedésében kaphatók, Piac-utca 8. Telefon 296.

— A görögkatholikus elemi iskolában (Vig. kedvüminály. u. 4. sz.) az előadások f. hó 13-án hétfőn kezdődnek.

— Szüreti mulatság lesz ma este a Royal disztermében. Kezdeté esti 6 óra, vége éjféle 12 órakor.

— Ifj. Schaff János tánciskolájában, a Royalban az új táncanfolyamok megkezdődtek. Beiratások még elfogadhatók. Különórák bármely időben.

— Weiszmann Jakab okl. mérnök jogosított földmérő magánmérnöki irodája Piac-utca 64 szám alatt van.

Színház

* A Sylvio kapitány mindenkit magával ragadó sikere, egy városzerte megnyilatkozó véleményt váltott ki: erről a darabról és előadásról nem lehet eleget beszélni, ezt mindenkinek meg kell néznie. A Sylvio kapitány vasárnap esti, hétfői, keddi és szerdai előadásai iránt is lázas a jegykereslet a Csokonai-színház jegypénztáránál. Ma vasárnap délután a Csikóst, Szigligeti Edének ezt a kitűnő magyar nótáktól zengő népszínművét játsszák, mérsékelt helyárakkal.

* Az Ébredő Magyarok művészetiőről és más érdekességekről számol be részletesen e heti Debreceni Hét Színházi Újság.

* Ifjúsági oktató előadások az Apollóban vasárnap délután 11 órakor délután 4 és 5 órakor.

* Cinabár II. amerikai Cowboy bűnügyi történet ma utoljára az Uraniában. Előadások: 3—5—7 és 9-kor.

* A fehér fogu álarc amerikai Páthéfilm bűnügyi történet 8 felvonásban az Arany Bika moziban. Előadások: 3—5—7 és 9-kor.

* Az „Édes otthon” dráma 4 felvonásban, párisi film, ma utoljára az Apollóban. Előadások: 3—5—7 és 9-kor.

* Maciste az igazság óra a legbámulatosabb trükkökkel teli kalandor történet 6 felvonásban. A főszereplő Maciste a világhírű bámulatos erejű atléta, hétfőn mutatja be az Uraniában.

* Cinabár III. amerikai Cow-boy bűnügyi harmadik része hétfőn az Apollóban. Előadások 6 és 8-kor. Jegyelővétel.

Magyar nemzeti társadalmunknak összes rétegei érzik, sőt nagyon szenvedik valutánk leromlásának elképzelhetetlenül káros következményeit. Nagyon helyesen cselekedett tehát Márfy Ede ur, amidőn a Hajdúföld mult vasárnapi számában fenti cím alatt a kérdést, amely mélyrehatóan, ép oly magas szárnyalással tárgyalta.

A közérdeknek használunk ennek a kérdésnek részletes és sokféle szempontot felölelő tárgyalásával. A közérdeket tartom szemem előtt, amidőn kijelentve azt, hogy Márfy urral nem értek egyet valutánk javítását illetően sem a módokra, sem az eszközökre nézve, — egészen más szempontokat tárok fel.

A sajtóviszonyokra tekintettel, mellőznöm kell a vitának formáját, tehát csupán azoknak az eszközöknek és módoknak megismertetésére szorítkozom, amelyeknek alkalmazásával valutánkat szinte márholnapra, az államnak, a nemzeti háztartásnak, a közönségnek egyetlen fillérrnyi újabb megterhelése nélkül, teljes 100 százalékos erejéig megjavíthatjuk.

Abban sem értek egyet Márfy urral, mintha valutánkat csak többtermeléssel javíthatnánk meg. Mert szerintem ép ellenkezőleg áll a dolog: csak akkor foghatunk hozzá a többtermeléshez teljes erővel, hogyha valutánkat előbb már teljes 100 százalékos erejéig megjavítottuk, vagyis amikor a pénzügyet, Márfy ur kifejezését idézve: stabilizáltuk, megszilárdítottuk.

Bizonyára igazat ad Márfy ur és mindenki nekem abban, hogy ha Debrecen város nem tudja fizetni az Osztrák Magyar Bankból felvett 16 millió koronás jelzálogjogilag betáblázott kölcsöntartozásának félévi törlesztés részleteit, — azért a jelzálogra leköötött Nagy-Hortobágyinak elicitálására sor nem kerülhet. Bizonyára igazat ad Márfy ur és mindenki nekem abban is, hogy ha a Magyar Állam akár az Osztrák-Magyar Banktól, akár a bécsi, akár a párisi Rótschildoktól felvett kölcsöntartozásait fizetni nem tudja, azért még sem a kisbéri uradalom, sem a Nemzeti-palota dobra nem kerül. Mert az elmondott eseteknek be-következtével a község is, az állam is megragadja a rendelkezésére álló eszközöket: felszólítja az adókulcsot és teremti új adószerveket. Egyszóval a község is, az állam is a községre hátrija át, a községgel fizeteti meg az általa csinált adósságokat. Miért? Egyszerűen azért, mert a községnek minden tartozásáért, a községnek egész községe, — az államnak minden adósságáért az egész nemzeti társadalom, az állampolgároknak összessége felelős.

Végeredményben tehát, akár rendben van a valuta, akár nincs — mindég és minden körülmények között az államadósságok a nemzetnek egész társadalmát terhelik.

Az állami pénzügyek azért zavarosak és a valuta azért romlik le, mert az állam csak úgy, mint a községek az adósságsin láskor nem a nemzeti társadalommal és nem a községnek községével, hanem ezeknek csak a terhére, de idegen harmadik személyekkel, pl. az Osztrák-Magyar Bankkal szerződnek.

Szerződnek akként, hogy az a Bank közvetlenül állami számlára ugyan, de közvetve a nemzeti társadalom terhére adja a bankjegyekből álló kölcsönt. Ezt a bankjegyet az állam fizetési eszközként használja, mert beleszuggarálja a társadalomba azt a hitet, hogy a bankjegy nemes ércben is annyit ér, mint amennyiről szól. Sőt a netaláni kételkedők megnyugtatósára kijelenti a Bank a bankjegyen, hogy a rányomott összeget bárkinek aranyban ki is fizeti.

Teszi ezt a Bank az államnak jóváhagyásával, abban a tudatban, hogy hiszen ha egy a on napon fel is kerekednék a nemzeti társadalom, még akkor sem követeli a kibocsátott bankjegyek egész mennyiségének, hanem leg-

feljebb a felénél kisebb résznek: 30—40 százaléknak aranyban beváltását. Ebben az államilag jóváhagyott tudatban és szerződéses viszonyban aztán az Osztrák-Magyar Bank annyi nemes ércet, aranyrudat gyűjtött össze, amennyinek értéke az általa kibocsátott bankjegyek névértéke összegének legfeljebb a 40 százalékaival volt egyenlő.

Valutánk értéke azért teljes volt, jól lehet a bankjegyek összmenységének névértékét a bank aranyrudjai és egyéb értékei csak részben fedették. Mert az Osztrák-Magyar Bank elismert szoliditását és megbízhatóságát felül a nemzetközileg is majdnem azonos elvek szerint ez a 30—40 százalékos pénzügyi fedezeti rendszer volt gyakorlatban.

Ez a 30—40 százalékos, tehát csak rész fedezetre alapított pénzügyi rendszer a békeben még valahogy csak megvolt. A háboru azonban bebizonyította ennek az ugynevezett fedezeti rendszernek abszolút tarthatatlanságát és veszélyességét. Mert míg egyrészt az állam megtiltotta a Banknak a bankjegyeknek aranyra — készpénzre — becserelését, addig másrészt az aranynak, egyszóval a tárgyilagosságnak gyarapítása nélkül új meg új államadósságokat vállalt, tehát nyomatta a bankot.

A háboru előtti arany és egyéb tárgyilagosságot fedezetet mindig több és több bankó-név-érték terhelve: a fedezet annyira megoszlott, hogy belőle egy-egy koronára 40 százalékos (40 fillér) helyett legfeljebb 3—4 fillér arany-érték jutott mint fedezet.

A bankjegytömeg tehát óriásilag megnövekedett, a tárgyilagosságnak fedezetnek mennyisége pedig viszont ha meg is maradt, de fedezeti értéke ebben az irányban — apadt. A nemzeti társadalomnak békebeli felelőssége azonban megmaradt, mégis azzal a különbséggel, hogy a felelősség terjedelme a bankjegytömeg szaporodásának arányában szintén nagyobbodott, ellenben teljesítő képessége a tárgyilagosságnak fedezet viszonylagos értékcsökkenésének arányában szintén csökkent.

A valutaspekuláció és az áruknak mesterséges drágítása természetesen még súlyosbították a bankjegy belső értékcsökkenésével előálló közgazdasági és társadalmi bajokat. És mindezek együttléve — a békevilágban elképzelhetetlen arányokban drágították meg és nehezítették meg a fogyasztást, a mindennapi megélhetést.

Meg kell teljesen szüntetni azt a pénzügyi rendszert mely az örvénybe sodort bennünket.

Egészen új pénzügyi rendszerre kell átternünk.

Gyümölcskivitelünk. Illetékes helyen közlik, hogy Magyarországból a bojkott megszüntetése óta Németországba 60 ezer, Ausztriába 614 ezer métermázsát barackot szállítottak ki Kecskemérről. Naponta körülbelül 2 ezer métermázsát szállítanak s most már az alma és szilva szállítás is megkezdődött. Az állam minden kivitt métermázsánál 1 korona illetéket von le s eddig körülbelül 670 ezer korona folyt át ilyen úton.

KÉSZIT Központi szeszfordéket,
Pálinkafőző üstököt
MENDLOVITS S., ézműves,
Nyírbátor Szabolcsm. Alapított 1890.

Gazdaközönség figyelmébe.

Az ellátatlan lakosság lisztbiztonságának biztosítása érdekében felhívjuk a termelő lakosság érdekelteit tagjait, hogy a 4787. M. B. sz. rendelet alapján rájuk kivetett gabonamennyiségeket most már sürgősen szállítsák be, illetve a Debrecen és vidéke mezőgazdái hitelszövetkezte gabonaosztályának sürgősen adják be.

Debrecen, 1920. szeptember hó 11.

Közélelmezési ügyosztály.

SPORT

Mi lesz vasárnap. DVSC-DKASE. Barátságos mérkőzést játszik a két csapat vasárnap délután 4 órakor az űgeiőteri pályán. Legutóbbi két találkozásuk alkalmával a Vasutasok győztek 3:0 és 3:1 arányban, de tekintve, hogy míg a KASE legerősebb csapataival, a Vasutasok pedig Német nélkül erősen meghandicapelve áll ki, most eldöntetlen eredményt várunk.

A cserkészek űnnepélya. A Nagyerdőn az egyetemi építkezésekhez közel tartja a középiskolai cserkészcsapat márodik űnnepélyét, illetőleg próbatételét. Az űnnepély 4 órakor kezdődik. A nagyerdei végállomáson a kereskedelmi iskola cserkészcsapala fogja várni és elkalauzolni az érdeklődő közönséget az űnnepély helyére.

Törvénykezés

§ Monstre kommunista tárgyalás. Tegnap kezdte meg a gyorsított ötös tanács a hajduhadházi kommunistáknak ügyében a fő-tárgyalást. Tegnap egész délelőtt, délután pedig este fél 8-ig a 59 vádlott kihallgatása folyt. Az első endű vádlott Bánhegyesi Kálmán cimbalmos, a többi vádlott csak félrevezetett, tudatlan ember, a legtöbbje még a nevét sem tudja leírni. Ma áttértek a tanú kihallgatásokra. Délelőtt 3 tanú hallgattak ki, akiket az ügyész és a védők ugyancsak kivallattak. A tárgyalást vasárnap is folytatják.

Nyilttér

E rovatban közlőttekért nem vállal felelősséget a Szerk. A püspökladányi kir. járásbíróóság

B⁶⁵⁶
1920 3. szám.

A Magyar Állam nevében!

A püspökladányi kir. járásbíróóság, mint büntetőbíróóság, rágalmazas vétsége miatt Fodor Imre ellen indított büntetőügyben, a főmagánvádló vádja felett Dr. Papolczy Gyula járásbíró és Némethy Elek díjnok mint jegyzőkönyvvezető részvételével, dr. Lakos Imre főmagánvádló, a szabadságon levő vádlott jelenlétében Püspökladányban 1920. évi augusztus hó 17. napján megtartott nyilvános tárgyalás napján, a vád és a védelem meghallgatása után, meghozta a következő

Ítéletet:

Fodor Imre vádlott, 47 éves, ref. vallású, földesi születésű és lakos, magyar állampolgár, nős Veres Ilonával, gyermektelen, Földes község főjegyzője, bűnös az 1914. XLI. tc. 2. §-ába ütköző s a 4. § szerint minősülő becsületsértés vétségében, amelyet egy követel el, hogy 1920 május havában Földesen a község házán egy napon délután a gazdasági bizottság ülésén a bizottsági tagok jelenlétében fennhangon főmagánvádlót vén gazembernek nevezte s azt mondta, hogy innen is ki kellene toloncoltatni főmagánvádlót, miként Szentestől, mert összeférhetetlen; majd behívta a hajdút s mondta neki, miszerint hívja az ülése az a vén tökéletlent, akit különben Lakos Imre ügyvédnek hívnak.

A kir. járásbíróóság ezért Fodor Imre vádlottat, 1914. XLI. tc. 4. §-a alapján a Btkv. 92. §-ának alkalmazásával, négy száz korona mint főbüntetésre, ezenfelül 200 K pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre ítéli. A pénzbüntetés behajthatatlanság esetére a Btkv. 53. §-a alapján harminc napi fogházra kell átváltoztatni; a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlásának felüggését a Btkv. 54. §-ának 2. bek. alapján mellőzi.

A pénzbüntetés az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt kell végrehajtás terhével a püspökladányi kir. járásbíróóság vezetőjénél az 1892. XXVII. tc. 3. §-ában meghatározott célra megfizetni. Köteles a vádlott a Bp. 489. §-a értelmében dr. Lakos Imre sértettnek 520 koronát fuvar- és ellátási költség fejében az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhével megfizetni. A járásbíróóság elrendeli a Btk. 277. és Bp. 574. §-ai alapján a főmagánvádló kérelmére, hogy a vádlott az ítéletet egész terjedelmében saját költségén a Debrecenben megjelenő „Hajduföld” című lapban közzé adja az ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhével.

Ez az ítélet lett a mai tárgyaláson kihirdetve. Püspökladány, 1920 augusztus 17. Papolczy sk. járásbíró. Némethy sk. jkvezető.

GEBAUER KAROLY ÉS TARSA

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA, KOSSUTH-UTCZA 2. SZÁM.

Alapították: 1898. évben.

Temetéseket a legolcsóbban eszközöl a leg-egyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig. TELEP: Homokkert, Hid-utca 8. szám.

Indokolás:

Főmagánvádló azért emelt vádat vádlott ellen az 1914. XLI. tc. 1-ső és 2-ik §-ába ütköző rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt, mert vádlott Földesen 1920 május 26-án délután a község házán a gazdasági bizottság ülésén, a tagok jelenlétében, az ülésterem ajtaját kinyitva, azt kiáltotta a szolgának, hogy azt a vén gazember huncotot, az ügyvédet, akit dr. Lakos Imre hívnak, el kell hívni az ülésre. Később ugy folytatta, hogy ezt XXXXX rugom, a faluból kitoloncoltatom, miként Szentesten bántak vele.

Vádlott beismerte, hogy Földesen a gazdasági bizottság 1920 május havában tartott ülésén többek előtt a tárgyalás során főmagánvádlóról azt mondta, miszerint az ilyen embert nem kellene beengedni a községbe, ki kellene toloncoltatni, úgy mint Szentesten tették vele. Védelmére ideges természetét és afeletti felhevült állapotát hozta fel, hogy egy olyan gépirásos beadványt nyújtott át neki ez ülésen a főbíró, amelyben a község egyes tagjai az eljárásról felelősségre vonták és elszámolásra szólították fel. E beadvány elolvasása után meggyőződött arról, miszerint ezt a beadványt főmagánvádló irodájában és írógépjével írták. Sajnákozását fejezte ki a történet felett és űnnepélyesen bocsánatot kért a főmagánvádlótól.

A felek előadásából, a kihallgatott tanúk vallomásából a bíróság a következő tényállást állapította meg:

F. évi május havában Földesen egy délután a gazdasági bizottság ülésén a község házán a főbíró gépirásos beadványt nyújtott át vádlottnak. — Vádlott e beadvány elolvasása után felhevült állapotban azt lecsapta, főmagánvádlót az ülésen a tagok előtt hangosan vén gazembernek nevezte s mondta, hogy ismeri, ki kellene toloncoltatni, miként Szentestől, mert összeférhetetlen ember. Ezután behívta a hajdút és mondta neki, hogy hívja az ülésre azt a vén tökéletlent, akit különben Lakos Imre ügyvédnek hívnak. A gépirásos beadvány főmagánvádló irodájából került ki, amelyben a község egyes tagjai kérdőre vonták az eljárásról. Vádlott felismerte, hogy a beadványt főmagánvádló szerkesztette s az ő irodájából került az ki. — Vádlott ideges ember, akinek az idegzetét az ügykörével járó túlfeszített munka súlya rongálta. Vádlottnak e cselekménye az 1914. XLI. tc. 2. §-ába ütköző s a 4. §-a szerint minősülő feltűnően durva becsületsértés vétségének alkotó elemeit kimeríti.

Beszámítást kizáró és büntethetőséget megszüntető okok fenn nem forogván, vádlottat bűnösnek kimondani s elítélni kellett.

Az enyhítő körülmények nagy száma s nyomatékos voltánál fogva a bíróság a cselekményre kirott büntetés legkisebb mértékét is túlszigorúnak találta s ezért alkalmazta a Btkv. 92. §-át.

A büntetés kiszabásánál azt, hogy vádlott már egy ízben büntetve volt; mint súlyosító körülményt, ellenben vádlott beismerését és azt, hogy főmagánvádlótól a tárgyaláson űnnepélyesen bocsánatot kért, továbbá vádlott ideges természetét és felhevült állapotát mint enyhítő körülményt vette figyelembe. Az ítélet egyéb rendelkezései a már felhívott törvényszakaszok alapjának.

Püspökladány, 1920 augusztus 17.

Dr. Papolczy Gyula sk. kir. járásbíró.

A kiadmány hitelűl: Oberczán, irodatiszt.

MOZGÓ BOCSKAY-TÉR

Ma, vasárnap szept. 12-én

Az apostol

Színmű 4 felvonásban. A vörös boszorkány főszereplővel. És a fényes kiserő műsor. Előadások kezdete délután 3, 5, 7 és 9 órakor. Helyárak Pá-holy 10 K, Földszint 8 K, I. hely 6 K, II. hely 5 K, III. hely 4 K. Pénztárnyitás d. e. 10 órakor.

A tavaszi népszámlálás során felmerült számláló biztosi díjak kifizetése.

Felhívjuk a tavaszi nép- és állatösszeírásnál közreműködött számláló biztosokat, másolókat és összesítőket, hogy a központi statisztikai hivatal által megállapított díjait felvétele vegett a folyó évi szeptember hó 15 től kezdődőleg a városi listtirodában, Csapó utca 15. sz. alatt jeletkenni sziveskedjenek.

Debrecen, 1920. szeptember hó 11.

Közélelmezési ügyosztály.

KISS FERENCZ női szabó

Piac-u. 56.

Izélés munkát jutányos áron készít. Szakszerű szabászat. Tanítást is elfogad volt Molnár-cég szabásza.

Eladó szőlő

Sestakeriben 500 és 900 négyszögöl, Vágóhid megett 1600 négyszögöl szőlő, veteményes és 1 szoba konyha, kamara, pince azonnali beköltözésre eladó. Dezső László irodája Maróthy György-utca 19. sz.

Hentes mesterek figyelmébe!

Felkérem az összes hentes mestereket, hogy ma délelőtt fél 11 órakor az ipartestület helyiségében szalmabeszézés és egyéb szakosztályi ügyek elintézése céljából tartandó szakosztályi ülésen okvetlen megjelenni sziveskedjenek.

SZÜCS BELA, szakosztályi elnök.

Legjobb minőségű könnyű

Beton-cserép,
KUTGYÜRÜK, RÓPOR
és CEMENT-ÁRUK

KRAUSZ ALBERT Debreczen

Kishegyesi-ut 2. szám. Kisállomás mellett kapható.

Szent Anna-utca 36. sz. ház

eladó

524 négyszögöl terület, csaknem teljesen beépítve, fűszerüzlettel kitűnő helyben. — Cim a kiadóhivatalban.

MUNKÁSOK!

tuskófa kitermeléshez felvétetnek jó keresetre. Ertekezés mindennap Hadházi-utca 5. sz.

Mechanikai Tuskó-kitermelő Vállalat.

Kubikusok

Napszamosok

Felvétetnek: EGYETEM ÉPÍTKEZÉS (Nagyerdő.)

Felhívom

azon cséplőgéptulajdonosokat, kik Debreczen határában cséplések és ezideig a listhivatalban még nem jelentkeztek, hivatalomban (Iparkamara 7. sz.) haladéktalanul jelentkezzenek Gok. kirendeltség.

Sirkövek

legjobb minőségű

kátránypapír, kutgyűrűk

özv. Klein Ferenczné

épületfakereskedő cégnél

Hajduböszörményben kapható.

Eladó ház

Veress-utcán 5 szobás családi ház nagy tellekkel gazdálkodónak különösen alkalmas, eladó Dezső L. irodája Maróthy-utca 19.

Ha szép akar lenni? Korzó arczkremit és szappant használjon!

PARFÜMÖK prima minőségűek, Pipere szappanok. Mindenféle piperecikkek, kószerek, irrigátor felszerelések, gummi áruk, GAZDASÁGI CZIKKÉK, kresolin stb. legolcsóbban szerezhetőek be a

Korzó Droguerában Piac-utca 42.

Koros Sándor
Nérfi-szabó üzletében Plac-u. 69.
Baját készítteti elegáns férfi
öltönyök kaphatók.

Bélyeggyár és véső-
intézet
PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
Telefon: 1365.

A „Keresztény Fatermelő Szövetkezet” tagjai
apritott és fűrészelt
Tűzifára

másanként 100 korona előleg befizetéseket
eszközölhetnek a Debreczeni Első Takarékpénztárnál. Előjegyzéseket e hó 15-ig fogadok el. A tűzifa elosztása a jelentkezés sorrendje szerint fog eszközölni.

Polyánszky Orest tűzifa és szén-
kereskedő
Plac-utca 58. Szoboszlai-ut 1. sz.
Telefon 182.

Gőzmalomhoz

25 P. H. stabilgőzgép azonnali átvételre
eladó

Dezső László Maró hy-utca 19.

Tankönyvek bekötését

bördíszmü-munkát tartós és
izléses kivitelben készít

VARJAS PÁL

könyvkötő, Egyháztér 3. sz.

Eladó föld

16 magyar hold fekete és barna aljhomok tanya-
nélkül kövesít mentén eladó Dezső László irodája
Maróthy György-u. 19. szám.

Kováry és Altmann

szűsők, piac 42. Pannónia épü-
let. Bármilyen e szakmába vágó
munkákat pontosan és jütá-
nyosan készítenek.

FORGÁCS I.

műorás
Bádógos-u.

5852—1920. sz. sz.

Városi nyugdíjasok figyelmébe.

A városi tanács 16690—920. sz. határo-
zatával az 1918. évi november 1. után nyu-
galomba helyezett közigazgatási tisztviselők,
díjnokok, altisztek és szolgák részére a nyu-
galomba helyezés időpontjában tényleg élvezett
családi pótlékuk folytatólagos kifizetését előleg-
nyánánt elrendelte. Ennek következtében fel-
hívjuk fenti nyugdíjasainkat, hogy családi pótlé-
kuk felvétele végett a számvevőség IV. osz-
tályánál (emelet 17) mielőbb jelentkezzenek.
Debrecen, 1920. szeptember 10.

Városi számvevőség.

Leggazdaságosabb áramfogyasztású!

ELEKTHERMOX

villamos vasalók és főzők kaphatók hatóságilag meg-
állapított árban, egy évi írásbeli jótállással, továbbá
villamos vasalók, főzők, orvosi műszerek javítását,
bármilyen zománczott, alumínium, vagy nikel edény
villamos melegítésre való átalakítását elvállalja,
Széchenyi-utca 19. szám alatt lakó

FERENCZY JENŐ

: okleveles gépészmérnök. :

GYÁSZÉSETEK ALKALMÁVAL FORDULJON BIZALOMMAL
FEHÉRTÓI BÉLA

temetkezési intézetéhez. Debrecen, Dégenfeld-tér 4.
Hol temetések a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig a legolcsóbb árban személyes felügye-
let mellett eszközölni. Exhumálást és hullaszállítását vállalunk. Koszorúk választékban.

Muff, Boa

Készítést, javítást és át-
alakítást legújabb divat
szerint legjutányosabban
vállal

Horváth Gyuláné
Baross-u. 11. sz.

Szabó János

uri szabósága és egyenruházati cikkek raktára
Püspöki palota. (Nagytemplommal szemben.)

5812. sz. sz.

Felhívás.

A városi számvevőség felhívja mindazon
szőlősgazdákat, akik a szőlőpermelezéshez
szükséges rézgálicról az utalványt kiváltották
és az arát a város házipénztárába befizették,
hogy a rézgálic átvétele végett a hatósági üz-
letben (Vár-utca) e hó 15-ig okvetlen jelent-
kezzenek, mert ezen időn túl a rézgálicra igényt
nem tarthatnak.

Városi számvevőség.

TEGDÉS JÁNOS

Női, férfi és katonai egyenruhát és
elegáns sapkákat jutányosan készít
PÉTERFIA-UTCZA 60. SZÁM.

Akácfasorokat,

erdőket, mindenféle tűzifát és szer-
számfát legmagasabb árban vásá-
rolok vagy részben kitermeltetem

Bartha István
tűzifa-kereskedő

Ispotály-ut 3—b. Vas és rézbutorgyár mellett.

Hirdetmény.

A debreceni református egyház haran-
gozókat és bentlakással eljárót fogad
fel. Jelentkezni lehet e hó 19-ig délelőtt
8—9 és déli 12—1 óra között alólírott gond-
noknál, ahol a fizetési feltételek meg tudhatók
s a kérvények beadhatók.

Debrecen, 1920. szeptember 11.

Báthory Kálmán,
gondnok.

FÉNYKÉPNAGYÍTÁSOK

legsikerültebbek és legolcsóbbak
TAKÁCS VINCZE
fényképész, Egyház-tér 3.
Nagytemplom mellett.

5821—920. IV. sz.

Városi nyugdíjasok figyelmébe.

Városi nyugdíjasok közül, akik kedvez-
ményes ellátási jegyüket még eddig nem vet-
ték át, a városi számvevőségen (I. em. 17. sz.)
saját érdekükben 2 napon belül okvetlenül
jelentkezzenek.

Debrecen, 1920. szeptember 10.

Városi számvevőség.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Eladó házhelyek

2—300 négyszögöl terüle-
tek a Gyermekmenhely
mellett Mester-utca végén
a Csígekerti-utca és a
Balmazújvárosi utra front-
tal. Értekezni Debrec-
zeni Gazdák Bankja,
Kossuth-u. 17.

Rákóc-i-u. 23.

számu ház eladó. Cim a
kiadóban.

Zuche

intelligentes deutsches —
Freulein zum erwachse-
nen Mädchen. Adresse
Szent Anna 7.

Zongora

kítűnő gyártmány elado.
Meszena-u. 2.

Butorok

háló, ebédlő, képek el-
adok. Piac-u. 58. Föld-
szint 5.

Elvesztett

tegnap délelőtt a Piac-
vagy Kossuth utcán egy
fekete Velour kalap, meg-
találó vagy nyomra vezető
jutalomban részesül. Cim
Kandia 4—b.

Smirna szőnyeg

hossza 4 és fél méter szé-
les 3 és fél méter prima
minőségű elutazás miatt
eladó Haas Fülöp és Fiai
üzletébe Kossuth-u. 7.

Debreczeni Gazdák

Bankjárszénnyitárs.
Kossuth-u. 17. Kölcson-
ket folyósít házakra, föl-
dekre és értékpapírokra.
Betéteket elfogad a beté-
tek után kamatot ad, ér-
tékpapírokat vásárol és
elad. Elfogad értékeket
megőrzés céljából bérbe
ad (safé deposit) páncél
rekeszeket. Takarékpénz-
tár és bankügyletek min-
den ágazatával foglalko-
zik. Feleknek minden pénz
ügyi műveletnél rendel-
kezésére áll.

Boroshordók

és 12 000 téglá egy hasz-
nált főzőkonyha és 2 nagy
tokos ajtó eladó. — Vár-
utca 8.

Cimbalom

igen jó hangú, pedálos
eladó, Hadházi-ut 12. I.
em. Árpád-tér.

Mustot

veszek. Hordót kölcson-
zók, értekezések déltán
Poroszlai-ut 10. Telefon
273

Majort

keresek Jóna János Nyil-
utca 34.

Ügyes

aljavarró és kézi leányok
fölvételnek Szoboszlai
Margit Péterfia 15.

Szőlőprések eladók!

100 és 300 literesek teljesen vas'artó szer-
kezettel, felső nyomással, 7 és 8 acélszeges
hármás erőátviteli könnyen kezelhető, a viz-
nyomású sajtókkal egyenlő erő kifejtésű pres-
szerkezettel.

Vasvályuk állandóan raktáron

TRNKA, gépműhely, Barna-u. 3.

17182—1920. sz.

Hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város tulajdonát képe-
dő földbirtokok közül az 1920. évi szeptem-
ber hó 18-án d. e. 9 órakor a
városháza kistanácsterm-ben megtartandó nyil-
vános árverésen a következők fognak 1920. év
október hó 1-től 1923. szeptember hó 30 ig
terjedő 3 évi időtartamra bérbeadni:

Kun-féle 1 hold 415 négyszögöl halápi
kaszáló birtok.

Eszlári-féle 10 hold 1466 négyszögöl
ugyanottani kaszáló birtok.

Szabó—Nádas-féle 6 hold 329 négyszögöl
ugyanottani kaszáló birtok.

Tokaji-féle 5 hold 848 négyszögöl banki
kaszáló birtok.

Némethi-féle 14 hold 148 négyszögöl
ugyanottani kaszáló birtok.

Az árverési feltételeket a hivatalos írák
alatt a városi számvevőségnél bárki megte-
kintheti.

Debrecen, 1920. szeptember 9 én.

A városi tanács.

Lapkihordók

azonnal felvételnek
lapunk kiadójában.

Ha olcsó és izléses virágcsokrot, kosarat, koszorút akar
az vásároljon kizárólag
Rózsa Virágcsarnokba

Kossuth-utca 2. sz. (Városháza épület) Művirágkoszorúk viszonteladásra a leg-
olcsóbb gyári árban.